

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ PLĖTROS ĮSTATYMO NR. XII-717 10 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-4176

2025 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2024 m. gruodžio 18 d. sprendimo Nr. SV-S-22 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.3 papunktį, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo Nr. XII-717 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-4176 (toliau – Įstatymo projektas) siekiui koreguoti nevyriausybinėms organizacijoms keliamas sąlygas gauti valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšas, tikslinant reikalavimą dėl finansinių ataskaitų rinkinio ir veiklos ataskaitos pateikimo, tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui Įstatymo projektą tobulinti atsižvelgiant į šiuos argumentus:

1. Įstatymo projekte siūloma formuluotė „kurių pateikimo terminas jau suėjęs“ neatitinka teisinio aiškumo principo, įtvirtinto Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo Nr. XI-2220 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte, todėl neaišku, kiek metų atgaline data toks reikalavimas taikomas. Skirtingos institucijos gali nevienodai interpretuoti reikalavimą, o tai lemtų nenuoseklų teisės normos taikymą ir galimai apsunkintų nevyriausybinių organizacijų veiklą.

Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo (toliau – Įstatymas) 10 straipsnio 1 dalies 6 punkte kartu aprašomos 2 tarpusavyje tiesiogiai nesusijusios sąlygos, keliamos nevyriausybinėms organizacijoms, pretenduojančioms į valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšas: dėl finansinių ataskaitų rinkinio, veiklos ataskaitos arba metinės ataskaitos pateikimo bei dėl skelbiamos informacijos apie įgyvendinamus ir įgyvendintus projektus. Sąlygų atskyrimas užtikrintų didesnę aiškumą taikant nuostatą.

Esminis Įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 6 punkto siekis yra užtikrinti, kad tik atskaitomybę įgyvendinančios ir skaidrios nevyriausybines organizacijos galėtų pretenduoti į finansavimą valstybės ar savivaldybės biudžeto lėšomis. Pirmenybė vertinant nevyriausybių organizacijų skaidrumą teikiama pačiam ataskaitų pateikimo faktui (ar ataskaitos yra pateiktos, ar ne), o pateiktų ataskaitų atitiktis konkrečioms reikalavimams, susijusiems su ataskaitų teikimu (pvz., kaip ataskaitoje informacija pateikiama, kada ataskaita tvirtinama), yra papildomas, mažesnę reikšmę, lyginant su ataskaitų pateikimo faktu, turintis aspektas.

Siekiant teisinio aiškumo, atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu siūloma panaikinti nuostatos dalį „teisės aktų nustatyta tvarka“, lieka neaišku, kam ataskaitos turi būti pateikiamos. Atsižvelgiant į visus išdėstytus argumentus, siūlytina Įstatymo projekte keičiamo Įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 6 punktą dėstyti taip:

„6) juridinis asmuo Juridinių asmenų registro duomenų tvarkytojui nėra pateikęs 1 paskutinių finansinių metų, kurių ataskaitų pateikimo terminas jau suėjęs, veiklos ataskaitos ir metinių finansinių ataskaitų rinkinio arba metinės ataskaitos;“.

Taip pat papildyti Įstatymo 10 straipsnio 1 dalį 7 punktu:

„7) juridinis asmuo savo interneto svetainėje (jeigu ją turi) viešai neskelbia informacijos apie įgyvendinamus ir įgyvendintus projektus.“

2. Siūlytina tobulinti Įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 3 punktą, nustatant, kad viešosios naudos nevyriausybinėms organizacijoms turi būti taikomi aukštesni skaidrumo ir atskaitomybės standartai. Siekiant užtikrinti šių reikalavimų laikymąsi, tikslinga skirti dėmesį viešosios naudos nevyriausybinių organizacijų statusą pretenduojančių nevyriausybinių organizacijų ataskaitų patikrai, kaip vienam iš esminių kriterijų vertinant nevyriausybinės organizacijos atitiktį viešosios naudos nevyriausybinės organizacijos statusui. Viešosios naudos nevyriausybinės organizacijos turi būti laikomos pavyzdžiu kitoms sektoriaus organizacijoms, todėl skiriant šį statusą turi būti tikrinama, ar jų ataskaitos rengiamos ir teikiamos griežtai laikantis visų teisės aktuose nustatytų reikalavimų – tiek dėl ataskaitų turinio (visų privalomų duomenų pateikimo), tiek dėl jų tvirtinimo ir pateikimo Juridinių asmenų registro duomenų tvarkytojui terminų. Atsižvelgiant į Įstatymo 8 straipsnio 1 dalį ir viešosios naudos nevyriausybinės organizacijos statuso tikslą, siūlytina minėtą punktą dėstyti taip:

„3) Juridinių asmenų registro duomenų tvarkytojui teisės aktų, reglamentuojančių ataskaitų pateikimą, nustatyta tvarka, yra pateikusi 1 paskutinių finansinių metų, kurių ataskaitų pateikimo terminas jau suėjęs, veiklos ataskaitą ir metinių finansinių ataskaitų rinkinį arba metinę ataskaitą;“.

Atitinkamai tikslintina ir Įstatymo 8 straipsnio 3 dalis.

3. Siekiant teisinio aiškumo, siūlytina papildyti Įstatymo projekto 2 straipsnį, nurodant įstatymo taikymo tvarką ir papildant šį straipsnį 2 dalimi:

„2. Nevyriausybinių organizacijų, pretenduojančių būti pripažintomis viešosios naudos nevyriausybinėmis organizacijomis, atitikties Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo 8 straipsnyje nurodytiems reikalavimams vertinimo procedūros bei nevyriausybinių organizacijų, pretenduojančių į valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšas, atitikties Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo 10 straipsnyje nurodytiems reikalavimams vertinimo procedūros, pradėtos iki 2025 m. birželio 30 d., baigiamos iki 2025 m. birželio 30 d. galiojusia tvarka.“

Socialinės apsaugos ir darbo ministras